

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos
ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 33
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2021 m. d. įsakymo Nr. redakcija)

**TVENKINIŲ IR PATVENKTŲ EŽERŲ NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato tvenkinių įrengimo, ežerų patvenkimo, šių vandens telkinių apsaugos, priežiūros ir su šiais vandens telkiniais susijusių hidrotechnikos statinių ir įrenginių naudojimo aplinkosauginius reikalavimus, per hidrotechninius statinius – užtvankas (patvankas) pratekamo vandens apskaitos reikalavimus, tvenkinių panaikinimo reikalavimus, Tvenkinių ir patvenktų ežerų naudojimo ir priežiūros taisyklių (toliau – taisyklės) rengimo, derinimo, tvirtinimo, pakeitimo ir panaikinimo tvarką.

2. Fiziniai ir juridiniai asmenys, įrengdami tvenkinį ar patvenkdami ežerą, statantys ir naudojantys hidrotechnikos statinius, privalo vadovautis Lietuvos Respublikos statybos įstatymu, Lietuvos Respublikos vandens įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu.

3. Aprašo nuostatos netaikomos akvakultūros tvenkiniams, išskyrus, kai tvenkinys įrengtas upės vagoje ir naudojamas akvakultūros tvenkinių užpildymui vandeniu, kuriuose ūkinė veikla vykdoma pagal iki 2014 m. birželio 30 d. išduotą taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą ar pagal taršos leidimą.

4. Asmenų duomenys kaupiami ir tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

5. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos vandens įstatyme, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatyme, Potvynių rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1558 „Dėl Potvynių rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos apraše (toliau – Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 33 „Dėl Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos

29 d. įsakymu Nr. D1-382 „Dėl Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, statybos techniniame reglamente STR 2.02.06:2004 „Hidrotechnikos statiniai. Pagrindinės nuostatos“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. D1-538 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.06:2004 „Hidrotechnikos statiniai. Pagrindinės nuostatos“ patvirtinimo“, statybos techniniame reglamente STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-971 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ patvirtinimo“, Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 „Dėl Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-528 „Dėl Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“, Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. D1-259 „Dėl Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“, vartojamas sąvokas.

6. Kai tvenkinių įrengimui, ežerų patvenkimui, šių vandens telkinių apsaugos, priežiūros ir su šiais vandens telkiniais susijusių hidrotechnikos statinių ir įrenginių naudojimui Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatyta tvarka privaloma atlikti planuojamos ūkinės veiklos atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau – atranka) arba planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau – poveikio aplinkai vertinimas), taisyklės rengiamos tik gavus atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas (toliau – atrankos išvada), arba priėmus sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad planuojama ūkinė veikla atitinka teisės aktų reikalavimus (toliau – sprendimas dėl PAV).

II SKYRIUS

TAISYKLIŲ RENGIMAS, DERINIMAS, KEITIMAS

7. Taisyklės ar jų pakeitimas rengiamas, laikantis šiame skyriuje nustatytų reikalavimų ir tvarkos, visiems Lietuvos Respublikoje esantiems tvenkiniams ir patvenktiems ežerams, kurių plotas ne mažesnis kaip 5,0 ha, išskyrus akvakultūros tvenkinius, pro kuriuos neprateka upės. Mažesnio kaip 5,0 ha ploto tvenkiniams ir patvenktiems ežerams taisyklės rengiamos esant bent vienam iš šių atvejų:

7.1. vandens naudotojas per parą sunaudoja ne mažiau kaip 10 m³ tvenkinio vandens (toliau – Vandens naudotojas);

7.2. patvankos aukštis, H - ne mažesnis kaip 3 m;

7.3. patvankos aukštis, H - mažesnis kaip 3 m, bet žemutiniame bjeje yra statinių, gamtos ar nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, kitų objektų, kuriems grėstų pavojus, jei išsilietų vanduo;

7.4. įrengta HE;

7.5. pagal Aprašo nuostatas prie užtvankos turi būti ir (ar) yra įrengta žuvų pralaida (žuvitakis);

7.6. tvenkinys įrengtas upėje, kurioje pagal Vandens įstatymo nuostatas draudžiama statyti užtvankas;

7.7. tvenkinys įrengtas upės vagoje ir naudojamas akvakultūros tvenkinių užpildymui vandeniu;

7.8. tvenkinys ar patvenktas ežeras (ar jo dalis) yra valstybiniame rezervate, rezervatinėje apyrbėje, valstybiniame ar savivaldybės draustinyje, valstybiniame parke, biosferos rezervate,

biosferos poligone, atkuriamajame sklype, valstybinio parko ar valstybinio rezervato buferinės apsaugos zonoje, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje (toliau – saugoma teritorija).

8. Tvenkinių ar patvenktų ežerų ar ir su jais naudojamų hidrotechnikos statinių ir įrenginių pagrindinės charakteristikos turi atitikti techninius rodiklius, nurodytus tvenkinio ar patvenkto ežero ir jų hidrotechnikos statinių techniniame pase ir techniniame projekte. Tvenkinių ar patvenktų ežerų ir jų hidrotechnikos statinių duomenys turi būti įregistruoti Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastre vadovaujantis šio kadastro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 1114 „Dėl Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“.

9. Už taisyklių parengimą ar pakeitimą šio Aprašo nustatytais atvejais atsako tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas (sąvoka „statinio naudotojas“ suprantama taip, kaip ji apibrėžta Statybos įstatyme).

10. Taisyklės rengiamos pagal Aprašo reikalavimus ir Aprašo priede nustatytą taisyklių formą.

11. Taisyklės turi teisę rengti asmenys, turintys teisę užsiimti ypatingųjų statinių projektavimo veikla ir turintys kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus, išduotus statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-880 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

12. Asmenys, turintys kvalifikacijos atestatus, suteikiančius teisę rengti ypatingųjų statinių (statinių grupė: hidrotechnikos statiniai) projektus, šią teisę patvirtinančius dokumentus (kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus) pateikia kartu su Aplinkos apsaugos agentūrai teikiamomis tvirtinti taisyklėmis. Hidrotechnikos statinių savininkai ir (ar) naudotojai, kuriems nuosavybės teise priklauso hidrotechnikos statiniai, šių hidrotechnikos statinių nuomininkai, subnuomininkai (atitinkamai įtvirtintiems šalių įsipareigojimams civilinėse sutartyse) atsako už taisyklėse pateiktų duomenų teisingumą.

13. Taisyklės turi būti suderintos su atitinkamos savivaldybės vykdomąja institucija, kitų su tvenkiniu ar patvenktu ežeru susijusių hidrotechnikos statinių ir vandens telkinio savininkais ir (ar) naudotojais, kuriems nuosavybės teise priklauso vandens telkinys ar jo dalis, hidrotechnikos statiniai, šių hidrotechnikos statinių ar vandens telkinio ar jo dalies nuomininkais, subnuomininkais (atitinkamai įtvirtintiems šalių įsipareigojimams civilinėse sutartyse), vandens naudotojais, kurie turi iki 2014 m. birželio 30 d. išduotus taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus ar turi taršos leidimus, kuriuose nustatytos Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus reikalavimus atitinkančios sąlygos paviršinio vandens išgavimui (paėmimui).

14. Jei tvenkinio ar patvenkto ežero užtvankoje prie užtvankos įrengta ar turi būti įrengta žuvų pralaida (žuvitakis), taisyklės turi būti suderintos su Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos.

15. Jei tvenkinys ar patvenktas ežeras (ar jo dalis) patenka į valstybinį parką, valstybinį rezervatą, biosferos rezervatą, valstybinio parko ar valstybinio rezervato buferinės apsaugos zoną, taisyklės turi būti suderintos su valstybinio parko, valstybinio rezervato ar biosferos rezervato direkcija (toliau – direkcija). Jei tvenkinys ar patvenktas ežeras (ar jo dalis) patenka į rezervatinę apyrbę, valstybinį draustinį, biosferos poligoną, atkuriamąjį sklypą, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritoriją, taisyklės turi būti suderintos su direkcija, kuriai šios teritorijos priskirtos Valstybinės saugomų teritorijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2019 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. V-9 „Dėl valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkcijų, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms“.

16. Jei tvenkinys ar patvenktas ežeras (ar jo dalis), ar hidrotechnikos statinys yra susijęs su nekilnojamosiomis ar kilnojamosiomis kultūros vertybėmis ir yra įtrauktas į Kultūros vertybių registrą, taisyklės turi būti suderintos su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos.

17. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi prašymą ir Aprašo nustatyta tvarka parengtas taisykles, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo datos patikrina:

17.1. ar pateikti visi privalomi dokumentai pagal Aprašo reikalavimus ir Aprašo priede nustatytą taisyklių formą;

17.2. ar pateikti visi taisyklės derinusių institucijų raštiški ar elektroniniu paštu, pasirašytu kvalifikuotu elektroniniu parašu, pritarimai;

17.3. ar yra galiojanti atrankos išvada arba sprendimas dėl PAV, kai planuojamai ūkinei veiklai pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas arba atranka.

18. Jei trūksta Aprašo 17.1 ir (ar) 17.3 papunkčiuose nurodytų dokumentų, Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo datos apie trūkstamus dokumentus raštu praneša prašymą teikusiam tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojui.

19. Taisyklės tvirtina Aplinkos apsaugos agentūros direktorius per 20 darbo dienų nuo prašymo ir Aprašo nustatyta tvarka parengtų ir suderintų taisyklių gavimo dienos arba pateikia motyvuotą atsisakymą jas tvirtinti, kai pateiktos tvirtinti taisyklės neatitinka šio Aprašo reikalavimų, kitų galiojančių teisės aktų reikalavimų, techniniuose projektuose, statinių techniniuose pasuose nustatytų hidrotechnikos statinių charakteristikų, negavusi Aprašo 17.2 papunktyje nurodytų derinusių institucijų pritarimų. Atsisakyme tvirtinti taisykles ar taisyklių pakeitimą turi būti nurodyta, kad atsisakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

20. Tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas arba taisyklės parengęs asmuo jas tvirtinti pateikia raštu du Aprašo nustatyta tvarka parengtus ir suderintus egzempliorius ir kopiją skaitmeniniu formatu (pvz., Adobe Acrobat Reader (.pdf) ar kitu). Taisyklių priedai teikiami skaitmeniniu GIS formatu.

21. Aplinkos apsaugos agentūra tvirtina ir (ar) keičia konkretaus tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisykles, vadovaujantis šio Aprašo reikalavimais. Aplinkos apsaugos agentūra per 20 darbo dienų interneto svetainėje <http://vanduo.gamta.lt/> paskelbia patvirtintų ir (ar) pakeistų taisyklių elektronines versijas, dokumentų kopijas, patvirtinančias tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojo pasikeitimą ir informaciją apie taisyklių panaikinimą.

22. Tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo ir (ar) pakeitimo apie tai el. paštu arba raštu informuoja taisyklės derinusias institucijas, Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos (toliau – Aplinkos apsaugos departamentas).

23. Taisyklės keičiamos šiais atvejais:

23.1. tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojo motyvuotu prašymu dėl tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo sąlygų pakeitimo;

23.2. pasikeitus valstybinio geodezinio ženklo, su kuriuo susieti tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo hidrotechnikos statinių aukščiai, altitudėi. Šiuo atveju tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas prašymą dėl taisyklių pakeitimo turi pateikti per 3 mėnesius nuo valstybinio geodezinio ženklo altitudės pakeitimo;

23.3. kai aplinkos monitoringo (stebėsenos) rezultatai ar kitaip gauti aplinkos kokybės duomenys rodo, kad tvenkinio ir (ar) patvenkto ežero hidrotechnikos statiniai daro reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai;

23.4. įsigaliojus naujiems arba pasikeitus tiesiogiai taikomų Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimams, aplinkos apsaugą reglamentuojančių Lietuvos Respublikos įstatymų ir jų įgyvendinamųjų teisės aktų, aplinkos apsaugos normatyvų, aplinkos apsaugos standartų, aplinkos kokybės normų reikalavimams, kuriais vadovaujantis nustatomos taisyklių sąlygos;

23.5. kai Aplinkos apsaugos departamentas davė privalomąjį nurodymą tvenkinio ir (ar) patvenkto ežero tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojui pateikti Aplinkos apsaugos agentūrai tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklių pakeitimo projektą;

23.6. gavus atsakingų už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą institucijų ar institucijų, atsakingų už statinių naudojimo priežiūrą, oficialią informaciją dėl tvenkinio ar patvenkto ežero, jų hidrotechnikos statinių neatitikimo šių sričių teisiniam reglamentavimui, daromą reikšmingą neigiamą poveikį ir (ar) daromą žalą aplinkai.

24. Taisyklių pakeitimo projektas rengiamas ir derinamas laikantis šio Aprašo II skyriaus nuostatų.

25. Pasikeitus tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio naudotojui, taisyklės nekeičiamos. Naujasis naudotojas privalo per 10 darbo dienų raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą ir taisykles suderinusias institucijas apie naudotojo pasikeitimą, kartu pateikdamas dokumentų kopijas, patvirtinančias naudotojo pasikeitimą.

26. Kai reikia pažeminti tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygį žemiau žemiausio leistino vandens lygio (toliau – ŽVL), vandens lygis gali būti žeminamas tik gavus leidimą, vadovaujantis Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. Nr. 33 „Dėl Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir patvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, arba kai dėl tvenkinių ar patvenktų ežerų, jų hidrotechnikos statinių avarinės būklės kyla grėsmė aplinkai, žmonių gyvybei, sveikatai, turtui, bet nėra galimybių įgyvendinti technines priemones pašalinti šią grėsmę, atitinkamos savivaldybės (pagal tvenkinio ir (ar) patvenkto ežero vietą) vykdomoji institucija gali priimti sprendimą pažeminti vandens lygį juose iki tokio lygio, kad nekiltų pavojus žmonių saugumui ir aplinkai.

III SKYRIUS TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO DARBO REŽIMAS

27. Tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimas normaliomis sąlygomis laikomas, kai vandens prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra artima vidutiniam to mėnesio debitui, sausuoju metų laikotarpiu – didesnė už minimalų vasaros–rudens 30 sausiausių parų laikotarpio vidutinį vandens debitą, pavasario potvynio ar maksimalaus poplūdžio metu prietaka į tvenkinį yra mažesnė už maksimalius pavasario potvynio ar maksimalius poplūdžio vandens debitus.

28. Upės pabaseinyje paskelbus hidrologinę sausrą, turi būti taikomi tvenkinio ir (arba) patvenkto ežero darbo režimo pakeitimai (į žemutinį bjefą praleidžiamas ne mažesnis kaip gamtosauginis vandens debitas; HE, kurių galingumas mažesnis nei 10 MW, veikla stabdoma išjungiant turbinas; sustabdomas vandens paėmimas iš tvenkinio ar patvenkto ežero, apie tai informuojant vandens naudotojus). Informaciją apie hidrologinės sausras pradžią ir pabaigą upės pabaseinyje Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), vadovaudamasi stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodikliais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. Nr. D1-870 „Dėl Stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“, skelbia interneto svetainėje www.meteo.lt. HE, kurių galingumas mažesnis nei 10 MW, savininkai apie hidrologinės sausras pradžią ir pabaigą informuojami vadovaujantis su Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba sudarytomis sutartimis dėl hidrologinės sausrų duomenų perdavimo, kurios skelbiamos Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos interneto svetainėje www.meteo.lt. Kai tvenkinyje ar patvenktame ežere vandens lygis nukrenta iki ŽVL, tačiau Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba neskelbia hidrologinės sausras, hidrotechnikos statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas ir/ar HE savininkas į tvenkinio žemutinį bjefą turi praleisti upės tranzitinį vandens debitą, sustabdyti vandens paėmimą iš tvenkinio ar patvenkto ežero

ir informuoti Aplinkos apsaugos departamentą, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą, jeigu vandens telkinys (ar jo dalis) yra saugomoje teritorijoje, – ir atitinkamą direkciją.

29. Neigiama potvynių įtaka aplinkai gali būti mažinama prieš potvynį pažeminant vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere arba per potvynį sukaupiant vandenį tvenkinyje ar patvenktame ežere. Sprendimą taikyti potvynių įtakos tvenkinio ir (arba) patvenkto ežero ekosistamai ir aplinkinėms teritorijoms mažinimo priemonės priima Aplinkos apsaugos agentūra per 2 darbo dienas, gavusi Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos informaciją apie upės baseine numatomą potvynį, ir apie priimtą sprendimą dėl tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimo pakeitimo elektroniniu paštu per 24 val. informuoja Aplinkos apsaugos departamentą, Žuvininkystės tarnybą (jei yra žuvų pralaida), o jeigu vandens telkinys (ar jo dalis) yra saugomoje teritorijoje – ir atitinkamą direkciją.

30. Kai prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta derivacinio tipo hidroelektrinė ar upės vanduo nukreiptas kitais būdais, upės senvage turi būti nuolat praleidžiamas vandens debitas, kaip nurodyta Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. D1-382 „Dėl Gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4 punkte.

31. Tvenkinio ar patvenkto ežero vanduo įvairiems poreikiams gali būti išgaunamas (paimamas) tik nustatyta tvarka turint iki 2014 m. birželio 30 d. išduotą taršos ir integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą arba taršos leidimą, kuriuose nustatytos atitinkančios sąlygos paviršinio vandens išgavimui (paėmimui), arba paviršinio vandens telkinio naudojimo vandeniui išgauti sąlygas. Vandens balanso skaičiavimai 50 % ir 95 % tikimybės vandeningumo metams atliekami pagal Aprašo priedo taisyklių formos 1 priede nustatytą formą, pagal iki 2014 m. birželio 30 d. išduotame taršos ir integruotos prevencijos ir kontrolės leidime arba taršos leidime ar paviršinio vandens telkinio naudojimo vandeniui išgauti sąlygose patvirtintą naudojamo vandens kiekį.

32. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygis turi būti reguliuojamas, kad nepakiltų aukščiau aukščiausio leistino vandens lygio (toliau – AVL) (pagrindinio arba kontrolinio AVL, atsižvelgiant į potvynio ar poplūdžio dydį), išskyrus, kai aukštesnis nei AVL vandens lygis galimas aukštutiniame bjefe, kai prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra didesnė už pagrindinį arba kontrolinį debitą.

33. Vandens lygis turi būti reguliuojamas, kad nenukristų žemiau taisyklėse nurodyto ŽVL, išskyrus, kai prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra mažesnė už vandens nuostolius ir paėmimą, apskaičiuotus šio Aprašo 31 punkte nustatyta tvarka. Siekiant išvengti vandens lygio kritimo tvenkinyje ar patvenktame ežere žemiau ŽVL, atsižvelgiant į gamtinių sąlygų prognozę, turi būti sumažintas arba sustabdytas vandens išgavimas (paėmimas) ar naudojimas. Tvenkinyje ar patvenktame ežere vandens lygiui nukritus iki ŽVL, per 24 val. informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, o jeigu vandens telkinys (ar jo dalis) yra saugomoje teritorijoje – ir atitinkama direkcija.

34. Visų vandens naudotojų, išskyrus vandenį, naudojamą hidroenergjai išgauti hidroelektrinėse, kurių galia didesnė nei 10 MW, iš tvenkinio ar patvenkto ežero paimamas vandens kiekis (paros laikotarpio debitas) negali sudaryti daugiau kaip 20 % iš tvenkinio ar patvenkto ežero į žemutinį bjefą praleidžiamo vandens kiekio (paros laikotarpio debito), atėmus gamtosauginį vandens debitą, išskyrus pavasario potvynio ir maksimalaus poplūdžio laikotarpius. Iš tvenkinio ar patvenkto ežero į žemutinį bjefą praleidžiamas vandens debitas turi būti ne mažesnis kaip gamtosauginis vandens debitas.

35. Kai upėse debitas mažesnis nei 50 % tikimybės vasaros-rudens laikotarpio debito, praleidžiamas tranzitinis debitas.

36. Tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas neviršija 5000 ha, ir prie jo esančios HE galia neviršija 10 MW:

36.1. normaliomis sąlygomis, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu Aprašo 43 punkte nustatytas griežtesnes vandens lygio pokyčio sąlygas, vandens lygis negali pakilti virš AVL

ir nukristi žemiau kaip 0,2 m už NPL. Kai vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere nukrenta 0,2 m žemiau normaliai patvenkto vandens lygio (toliau – NPL), HE turbina turi būti išjungta. Šis reikalavimas netaikomas įvykus elektros perdavimo ar skirstymo sistemų avarijai ir nutraukus ne mažiau kaip 3 val. elektros tiekimą į HE. Dėl įvykusios elektros perdavimo ar skirstymo sistemų avarijos ar nutraukto elektros tiekimo turi būti imtasi priemonių vandens lygiui sureguliuoti, apie tai per 24 val. informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas, o jeigu vandens telkinys (ar jo dalis) yra saugomoje teritorijoje – ir atitinkama direkcija;

36.2. normaliomis sąlygomis vandens lygio pokytis (paros aukščiausio ir žemiausio vandens lygių skirtumas) per parą negali viršyti 0,2 m, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu Aprašo 43 punkte nustatytas griežtesnes vandens lygio pokyčio sąlygas;

36.3. kai tvenkinio ar patvenkto ežero perteklinio vandens pralaidose įrengti paviršiniai ar dugno uždoriai (įskaitant šandorus), skirti išleisti potvynių vandenį, potvynio arba liūčių poplūdžio metu vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere negali pakilti daugiau kaip 0,3 m virš NPL. Siekiant užtikrinti nurodytą vandens lygį potvynio arba poplūdžio metu, turi būti pakeliami uždoriai arba nuimami šandorai. Uždoriai turi būti reguliuojami, kad vanduo nesiliestų per pakeltą uždorių viršų daugiau kaip 0,1 m;

36.4. darbo režimas ir nuotėkio reguliavimas negali neigiamai veikti vandens lygio pokyčių tvenkinyje ir žemutiniame bjefe, į žemutinį bjefą turi būti praleidžiamas tranzitinis upės vanduo;

36.5. naujai įrengiamoms HE turbinoms įjungimo ir išjungimo metu turi būti taisyklėse numatytas toks hidroelektrinės darbo režimas (išstėtas išjungimas ir paleidimas), numatytos priemonės vandens lygio pokyčiams sumažinti žemutiniame tvenkinio ar patvenkto ežero bjefe, kad neigiamas poveikis upės ekosistemoms būtų minimalus, o esamoms HE, kurios turi kelias turbinas, rekomenduojama turbinas paleisti paeiliui. Išstėto išjungimo reikalavimas netaikomas įvykus elektros perdavimo sistemų avarijai.

37. Tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas didesnis kaip 5000 ha, ir prie jo esančios HE galia didesnė kaip 10 MW:

37.1. vandens lygis normaliomis sąlygomis, išskyrus žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu Aprašo 43 punkte nustatytas griežtesnes vandens lygio pokyčio sąlygas, negali pakilti daugiau kaip 0,4 m virš NPL ir (ar) nukristi žemiau kaip 0,5 m už NPL;

37.2. vandens lygio pokytis per parą normaliomis sąlygomis negali viršyti 0,4 m, išskyrus žuvų neršto ir migracijos metu Aprašo 43 punkte nustatytas griežtesnes vandens lygio pokyčio sąlygas;

37.3. vandens lygis ruošiantis potvyniui turi būti reguliuojamas, kad nenukristų žemiau kaip 1 m už NPL;

37.4. vandens lygis potvynio metu gali pakilti daugiau kaip 0,4 m virš NPL neatsižvelgiant į potvynio dydį, tačiau vandens lygis gali pasiekti AVL (pagrindinį arba kontrolinį) tik, kai prietaka į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra didesnė už maksimalius pavasario 10 proc. tikimybės vandens debitus ties pertekline vandens pralaida;

37.5. vandens lygis baigiantis potvyniui (ne ilgiau kaip 10 parų) turi būti reguliuojamas, kad nepakiltų daugiau kaip 0,7 m virš NPL;

37.6. taisyklėse nustatomos kitos vandens lygio reguliavimo ruošiantis potvyniui ar potvynio metu sąlygos, nei nurodyta Aprašo 37.3 – 37.5 papunkčiuose, jei derindamas taisykles hidrotechnikos statinio naudotojas pagrindžia tokią būtinybę;

37.7. rekomenduojama, kad hidroelektrinės turbinos paleidimo ir stabdymo laikotarpis turi būti pratęstas ne mažiau kaip iki 15 minučių. Šis reikalavimas netaikomas įvykus elektros perdavimo sistemų avarijai.

38. Kitų tvenkinių ar patvenktų ežerų, nenurodytų šio Aprašo 36 ir 37 punktuose:

38.1. vandens lygis turi nenukristi žemiau taisyklėse nustatyto ŽVL;

38.2. vandens lygis turi nepakilti aukščiau AVL (pagrindinio arba kontrolinio AVL, nurodytų pagal Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.1.2.1 ir 11.1.2.2 papunkčius);

38.3. vandens lygis normaliomis sąlygomis turi būti artimas NPL ir negali būti dirbtinai aukštinamas ar žeminamas;

38.4. žemiausias vandens lygis ŽVL gali būti, kai vandens pritekėjimas į tvenkinį ar patvenktą ežerą yra mažesnis už vandens nuostolius ir naudojimą, nurodytą Aprašo 33 punkte nustatyta tvarka atliktuose vandens balanso skaičiavimuose;

38.5. vandens lygis turi nepakilti iki AVL (pagrindinio arba kontrolinio), išskyrus atvejus, kai per vandens pertekliaus pralaidas prateka maksimalus pavasario ar maksimalus poplūdžio 10 proc. tikimybės vandens debitas, nustatytas ties perteklinio vandens pralaida. Jei tvenkinyje ar patvenktame ežere pasiekiamas AVL, reguliuojamos vandens pralaidos turi būti visiškai atidarytos;

38.6. tvenkinyje ar patvenktame ežere, kai jų vandens pertekliaus pralaidose įrengti paviršiniai ar dugno uždoriai (įskaitant šandorus), skirti potvyniui, vandens lygiui pakilus daugiau kaip 10 cm virš NPL, turi būti pakeliami ar nuleidžiami uždoriai (arba nuimami šandorai) ir reguliuojami, kad vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere nepakiltų daugiau kaip 10 cm virš NPL ir vanduo nesiliestų per pakeltą ar nuleistą uždorių viršų (išskyrus, kai vandens pertekliaus pralaidoje įrengti šandorai, kurių nuėmimo aukštis priklauso nuo potvynio dydžio).

39. Teisės aktų nustatyta tvarka pripažintų nacionalinių sporto (šakų) federacijų organizuojamų ir vykdomų sporto varžybų, pratybų, kitų sporto renginių metu, kai šios federacijos koordinuoja jų organizavimą ir įgyvendinimą, kitu negu Aprašo 42 punkte nustatytas žuvų neršto ir migracijos laikotarpis laiku gali būti dirbtinai padidintas upių vandeningumas (palyginti su tranzitiniu debitu) užtvankų žemutiniame bjefe, vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere pakeliant ne daugiau kaip 20 cm virš NPL, laikantis Aprašo 32 punkte nustatytų sąlygų.

40. Hidrotechnikos statinio naudotojas ar tvenkinio ar patvenkto ežero vandens naudotojas, atsakingas už tvenkinio ar patvenkto ežero darbo režimą ir nuotėkio reguliavimą, gavęs teisės aktų nustatyta tvarka pripažintos nacionalinės sporto šakos federacijos prašymą padidinti upių vandeningumą ir nusprendęs pakelti vandens lygį tvenkinyje (šis punktas nėra privalomas hidrotechnikos statinio naudotojui ar tvenkinio ar patvenkto ežero naudotojui):

40.1. prieš 40 darbo dienų kreipiasi raštu, nurodydamas Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 5–7 punktuose nustatytus duomenis, planuojamų sporto pratybų, renginių datą ir laiką, taip pat datą ir laiką, kada planuojama pradėti kaupti ir išleisti vandenį tvenkinyje (kaupimo / išleidimo grafiką) ar patvenktame ežere, mažiausią debitą žemutiniame bjefe kaupimo metu, didžiausią debitą žemutiniame bjefe renginio metu, į:

40.1.1. atitinkamos saugomos teritorijos direkciją, kai vandens telkinys patenka į saugomas teritorijas;

40.1.2. savivaldybės vykdomąją instituciją (pagal vandens telkinio vietą);

40.1.3. kitą (-us) tvenkinio ar patvenkto ežero ir jo hidrotechnikos statinio naudotoją (-us);

40.1.4. kitą (-us) tvenkinio ar patvenkto ežero naudotoją (-us), teisės aktų nustatyta tvarka turintį (-čius) aplinkosaugines sąlygas naudoti paviršinius vandens telkinius vandeniui išgauti, taršos leidimus ar iki 2014 m. birželio 30 d. išduotus taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus, kuriuose nustatytos Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse nustatytus reikalavimus atitinkančios sąlygos paviršinio vandens išgavimui (paėmimui) tvenkinyje ar patvenktame ežere;

40.1.5 Aplinkos apsaugos agentūrą, pateikiant 40.1.1–40.1.4 papunkčiuose nurodytų asmenų ir institucijų rašytinį pritarimą ir Aplinkos apsaugos agentūros nurodytas sąlygas viršyti 20 cm virš NPL;

40.2. gavęs iš 40.1.1–40.1.5 papunkčiuose nurodytų asmenų ir institucijų rašytinį pritarimą viršyti 20 cm virš NPL, vandenį tvenkinyje ar patvenktame ežere gali kaupti ne ilgiau kaip 2 paras; apie gautą pritarimą (el. paštu arba raštu) per 2 d. d. informuoja 40.1.1–40.1.4 papunkčiuose nurodytus asmenis ir institucijas.

IV SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO ŽUVŲ IŠTEKLIŲ APSAUGOS REIKALAVIMAI

41. Žuvų pralaidas užtvankose, prie užtvankų privalo įrengti užtvankų savininkai, kai užtvanka atitinka bent vieną iš 41.1–41.3 papunkčiuose nurodytų kriterijų:

41.1. įrengta upės atkarpoje, kuri yra įrašyta į Upių ir ežerų, priskiriamų lašišiniams vandens telkiniams, sąrašą, ar Upių ir ežerų, potencialiai galimų priskirti lašišiniams vandens telkiniams, sąrašą, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 362 „Dėl vandens telkinių suskirstymo“;

41.2. yra pirma neįveikiama kliūtis praeivių žuvų rūšių migracijai upėje;

41.3. įrengiama upėje, kuri atitinka šiuos kriterijus:

41.3.1. upės baseino plotas aukščiau užtvankos didesnis kaip 50 km²;

41.3.2. žuvų migracijos laikotarpiu upės vidutinis vandens debitas per užtvanką yra didesnis kaip 0,5 m³/s;

41.3.3. upės ruožas aukščiau užtvankos ilgesnis kaip 10 km;

41.3.4. upėje žemiau užtvankos yra ne daugiau kaip 3 užtvankos.

42. Žuvų neršto ir migracijos laikotarpis visuose vandens telkiniuose yra nuo balandžio 1 d. iki birželio 30 d., o vandens telkiniuose, įrašytuose į Upių ir ežerų, priskiriamų lašišiniams vandens telkiniams, sąrašą, ar Upių ir ežerų, potencialiai galimų priskirti lašišiniams vandens telkiniams, sąrašą, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 362 „Dėl vandens telkinių suskirstymo“ - ir nuo rugsėjo 1 d. iki kovo 31 d.

43. Žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu:

43.1. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas neviršija 5 000 ha, vandens lygis turi būti kuo stabilesnis, vandens lygio pokytis negali viršyti 0,1 m per parą, negali nukristi žemiau kaip 0,05 m už NPL, išskyrus Aprašo 28 punkte nustatytu atveju;

43.2. tvenkinio ar patvenkto ežero, kurio plotas didesnis kaip 5000 ha:

43.2.1. vandens lygis turi būti kuo galima stabilesnis ir negali nukristi žemiau kaip 0,2 m už NPL;

43.2.2. vandens lygio pokytis negali viršyti 0,1 m per parą (taisyklėse gali būti nustatytas tvenkinio ar patvenkto ežero vandens lygio pokytis iki 0,2 m per parą, jeigu hidrotechnikos statinio naudotojas įsipareigoja atlikti aplinkos būklės tyrimus pagal su Aplinkos apsaugos agentūra suderintą Aplinkos būklės tyrimų programą ir atlyginti aplinkai daromą neigiamą poveikį. Aplinkos būklės tyrimų programa rengiama pagal Aprašo priedo taisyklių formos 5 priede nustatytą formą. Kai tvenkinys ar patvenktas ežeras ar jo dalis patenka į saugomą teritoriją, Aplinkos būklės tyrimų programa suderinama su saugomos teritorijos direkcija);

43.2.3. vandens lygio pažeminimui ir (ar) pokyčiui netaikomi Aprašo 43.2.1 ir 43.2.2 papunkčiuose nustatyti reikalavimai šio Aprašo 28, 37.3–37.6 papunkčiuose nustatytais atvejais;

43.3. draudžiama vykdyti hidrotechnikos statinių statybos ir remonto darbus, išskyrus atliekant gelbėjimo, avarijų likvidavimo ar žuvų pralaidų bei kitus statybos darbus, kurių neįmanoma atlikti ne žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu.

44. Žuvų migracijos per žuvų pralaidas abiem kryptimis galimybė turi būti užtikrinta ištisus metus.

45. Žuvų pralaida turi veikti efektyviai ir saugiai, kad per užtvanką būtų praleidžiama ne mažiau kaip 75% migruojančių žuvų. Migruojančių žuvų per užtvanką praleidimo efektyvumui nustatyti žuvų pralaidos savininko / naudotojo lėšomis turi būti vykdoma stebėseną ne mažiau kaip dvejus metus iš eilės per pirmuosius 3 metus po žuvų pralaidos pastatymo, vėliau ji periodiškai kartojant dvejus metus iš eilės ne vėliau kaip po 5 metų nuo paskutiniųjų stebėsenos vykdymo metų. Stebėseną turi vykdyti tik kompetentingi juridiniai (biologinio profilio mokslo ir studijų institucijos) ar fiziniai (turintys aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą biomedicinos mokslų studijų srities išsilavinimą ir atitinkamo darbo patirtį) asmenys, kuriems žuvų pralaidos savininkas / naudotojas turi sudaryti sąlygas vykdyti žuvų pralaidų efektyvumo tyrimus.

46. Žuvų pralaidos efektyvumo tyrimai, jų stebėseną atliekami pagal Migruojančių žuvų rūšių stebėsenos metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. 3D-437 „Dėl Migruojančių žuvų rūšių stebėsenos metodikos patvirtinimo“, ir (ar) atsižvelgiant į technologijų pažangą pagal kitas publikuotas ir pasaulinėje praktikoje naudojamas metodikas.

47. Pagal kompetentingų juridinių ar fizinių asmenų, nurodytų Aprašo 45 punkte, tyrimų ar stebėsenos duomenis nustatčius, kad žuvų pralaida veikia neefektyviai, ji turi būti užtvankos savininko lėšomis tobulinama, rekonstruojama ar perstatoma arba prie migracijos kliūties turi būti įrengiamos papildomos žuvų pralaidos arba efektyvios žuvų nukreipimo ar viliojimo į žuvų pralaidą priemonės, nurodytos 48 punkte.

48. Kad žuvų pralaidos efektyviai veiktų, migruojančių žuvų per žuvų pralaidas migracijai gerinti gali būti naudojamos žuvų viliojimo ir nukreipimo (mechaninės, šviesos, elektrinės, akustinės ir kt.) priemonės.

49. HE prie vandens ėmimo įrenginių, atsižvelgiant į individualias vietos sąlygas (vandens greitį, turbinos tipą ir pan.), rekomenduojama įrengti žuvų apsaugai skirtas tokių parametrų grotas:

49.1. tarpai tarp strypų turi būti ne didesni kaip 20 mm;

49.2. pasvirimo kampas nuo horizontalios plokštumos - ne didesnis kaip 35°;

49.3. kur dėl HE techninių charakteristikų Aprašo 49.1 ir (ar) 49.2 papunktyje (-čiuose) nustatytos žuvų apsaugos priemonės netinkamos, turi būti naudojamos kitos efektyvios žuvų apsaugai nuo sužalojimo skirtos priemonės (pvz., mechaninės, šviesos, elektrinės, akustinės priemonės).

50. Užtvankų savininkas / naudotojas privalo užtikrinti, kad žuvų pralaidose žuvis būtų apsaugota nuo neteisėto gaudymo. Žuvų pralaidos apsaugomos specialiomis priemonėmis (apsauginėmis tvorelėmis ar grotomis, nuolatinio stebėjimo kameromis ir kt.).

51. Žuvų apsaugos, migracijos sąlygų gerinimo priemonės tipas parenkamas atsižvelgiant į žuvų rūšį, kiekį, dydį, migracijos pobūdį.

52. Suderinus su Aplinkos apsaugos agentūra, taikomos alternatyvios žuvų migraciją užtikrinančios priemonės, kurios užtikrintų ne mažiau nei Aprašo 45 punkte nurodytą žuvų migracijos efektyvumą.

53. Vandens paėmimo iš tvenkinio ar patvenkto ežero įrenginiams, siurbliams turi būti naudojamas žuvis apsaugantis nuo sužalojimo tinkelis su ne didesnėmis kaip 6 mm dydžio akimis. Kur dėl vandens paėmimo įrenginių ar siurblių techninių charakteristikų tokia žuvų apsaugos priemonė netinkama, turi būti naudojamos kitos efektyvios žuvų apsaugai nuo sužalojimo skirtos priemonės (mechaninės, šviesos, elektrinės, akustinės ir kt.).

54. Įrengiant ar eksploatuojant polderių siurbles, turi būti laikomasi šių žuvų apsaugos reikalavimų:

54.1. draudžiama naudoti polderių siurblinėse žuvis žalojančius greitaeigius (slėginius) vandens siurblius, išskyrus iki 2019 m. lapkričio 1 d. įrengtus greitaeigius (slėginius) vandens siurblius, kurie gali būti naudojami iki jų eksploatacijos pabaigos, bet ne ilgiau negu jų tinkamumo naudoti terminas, jeigu toks terminas yra nustatytas teisės aktuose.;

54.2. ilgiau kaip 1 metus neveikiančiose polderio vandens siurblinėse neturi būti dvivėrių vartų bei plūdenų ir šiukšlių sulaikymo grotų;

54.3 vandens siurbimo metu pastebėjus žuvų žalojimą, polderio siurblinės turi būti išjungiamos, kol nebus išaiškintos priežastys, dėl ko žuvo žuvis, ir nebus pašalintos nustatytos problemos;

54.4. polderyje žuvų neršto ir migracijos laikotarpiu vandens lygio žeminimas turi būti ne didesnis kaip 20 cm per parą.

55. Pastebėjus, kad tvenkinyje, patvenktame ežere ar polderyje žūsta žuvis ar kiti gyvūnai, ir (ar) užteršimo atvejais apie tai per 24 val. informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos teritorinis padalinys arba pranešama bendruoju pagalbos numeriu 112.

V SKYRIUS

TVENKINIO IR PATVENKTO EŽERO PRIEŽIŪROS REIKALAVIMAI

56. Tvenkinio ar patvenkto ežero krantų erozija, išplauto grunto susiklostymas ir užžėlimas turi būti stebimas mažiausiai 3 kartus per metus – ne mažiau kaip po kartą pavasarį po potvynio, vasaros viduryje ir prieš užšalant, o uždumblėjimas – ne rečiau kaip kartą per 5 metus. Išimties atvejais (pavyzdžiui, po labai stiprių vėjų) tvenkinys ar patvenktas ežeras ir jo krantai apžiūrimi papildomai.

57. Tvenkinio ar patvenkto ežero atskiros dalys (įtekėjimo į HE nuvedamąjį kanalą, vandens paimos vieta, vandens pralaidos įtekėjimo dalis, vandens nuvedimo kanalai ir pan.) ir žemutinis bjefas valomas nuo susikaupusių nešmenų ir vandens augmenijos.

58. Tvenkinio ar patvenkto ežero kranto (pakrantės) erozijos, išplauto grunto susiklostymo, užžėlimo, uždumblėjimo prevencijai turi būti imamasi priemonių, nurodytų konkretaus tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklėse (Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 14.16 papunktyje tvenkinio ar patvenkto ežero priemonių prieš užžėlimą ar uždumblėjimą sąrašas). Taikant tvenkinio ar patvenkto ežero priemones prieš užžėlimą ar uždumblėjimą, turi būti užtikrinama, kad:

58.1. tvenkinio ar patvenkto ežero užžėlę plotai, kur intensyviai vystosi vandens augalija, neviršytų 15–20 % bendro tvenkinio ar patvenkto ežero vidutinio ploto, esant NPL;

58.2. tvenkinio ar patvenkto ežero uždumblėjimas (dugno nuosėdų sluoksnis) neviršytų 30 % nuo batimetriniame plane nurodyto vidutinio tvenkinio ar patvenkto ežero gylio (esant NPL) plote, ne didesniame kaip 20 % nuo bendro tvenkinio ar patvenkto ežero vidutinio ploto (esant NPL).

59. Tvenkinio ar patvenkto ežero ir (ar) jų pakrančių tvarkymo darbus atlieka tvenkinį ar patvenktą ežerą naudojantys asmenys (nurodyti konkretaus tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklėse), žemės, kurioje yra tvenkinys ar patvenktas ežeras, savininkas ar žemės valdytojas savo iniciatyva arba gavęs aplinkos apsaugos institucijų tyrimų, monitoringų duomenis (išvadas) dėl ežero krantų erozijos, užžėlimo ar uždumblėjimo ar vandens telkinio ar jo pakrančių būklės pablogėjimo.

60. Hidrotechnikos statinių ir kitų statinių priežiūra vykdoma vadovaujantis Statybos įstatymu ir statybos techniniu reglamentu STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-971 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ patvirtinimo“.

61. Gyvūnų, darančių žalingą įtaką hidrotechnikos statiniams, skaičius ribojamas vadovaujantis Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“, ir (ar) Medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimo teritorijose, kuriose medžioti draudžiama, tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 513 „Dėl Medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimo teritorijose, kuriose medžioti draudžiama, tvarkos patvirtinimo“.

62. HE savininkai turi užtikrinti, kad prie HE būtų įrengti geodeziniai ženklai.

VI SKYRIUS

PER HIDROTECHNINIUS ĮRENGINIUS PRATEKAMO VANDENS APSKAITOS REIKALAVIMAI

63. Tvenkinio ar patvenkto ežero vandens naudotojai, kurie pagal Aprašo 7 punkto reikalavimus turi būti pasirengę taisyklės, privalo Aprašo priedo taisyklių formos 2 priede

nustatytos formos žurnale registruoti per hidrotechninius įrenginius pratekamo arba paimamo vandens kiekį.

64. Didesnio kaip 1 mln. m³ tūrio tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinių su vandens pertekliaus pralaidos naudotojas (išskyrus, kai įrengta HE) užtikrina, kad tvenkinio ar patvenkto ežero žemutinio bjefo vandens lygis 1 kartą per parą 8 val. ryto būtų matuojamas ir registruojamas žurnaluose, kurių formos nustatytos Aprašo priedo taisyklių formos 3 ir 4 prieduose.

65. Mažesnio kaip 1 mln. m³ tūrio tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinių su vandens pertekliaus pralaida naudotojas (išskyrus, kai įrengta HE) privalo užtikrinti, kad tvenkinio ar patvenkto ežero ir žemutinio bjefo vandens lygis 1 kartą per savaitę (tą pačią savaitės dieną) būtų matuojamas ir registruojamas žurnaluose, kurių formos nustatytos Aprašo priedo taisyklių formos 3 ir 4 prieduose.

66. Tvenkinio ar patvenkto ežero aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose turi būti įrengtos hidrometrinės matuoklės, pagal kurių ataskaitas būtų galima nustatyti vandens lygį ir debitą, vadovaujantis debitų ir vandens lygių priklausomybės kreivėmis. Hidrotechnikos statinių plane nurodoma hidrometrinių matuoklių (aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose) įrengimo vieta. Hidrometrinės matuoklės įrengiamos, kad būtų gerai matomos, užtikrinamas saugus priėjimas. Šios matuoklės turi atitikti Lietuvos Respublikos metrologijos įstatyme matavimo priemonės nustatytus reikalavimus.

67. Tvenkinyje ar patvenktame ežere įrengtoje hidrometrinėje matuoklėje turi būti pažymėtos altitudės: AVL (nurodyta Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.1.2.1 papunktyje), NPL (nurodyta Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.1.1 papunktyje) ir ŽVL (nurodyta Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.1.3 papunktyje).

68. Žemutiniame bjefe įrengtoje hidrometrinėje matuoklėje turi būti pažymėtos altitudės: pagrindinis AVL (nurodytas Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.7.1 papunktyje) ir ŽVL tekant gamtosauginiam vandens debitui (nurodyta Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 11.7.2 papunktyje).

69. Jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta HE, jos savininkai privalo užtikrinti, kad:

69.1. vandens lygiai tvenkinyje ar patvenktame ežere ir jo žemutiniame bjefe kas valandą būtų matuojami ir registruojami automatinėmis vandens lygių matavimo ir registravimo priemonėmis ir realiu laiku viešai skelbiami (saugomi) HE internetinėje svetainėje (.xlsx) arba (.ods) failų formatu. Duomenys turi būti saugomi ir viešai prieinami ne trumpiau kaip vienerius metus. Šie duomenys neatlygintinai pateikiami pagal šio Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 6 priede nustatytą formą. Dėl gedimų nutrūkus vandens lygių automatiniam matavimui ir (ar) duomenų teikimui internete, šio papunkčio reikalavimai gali būti nevykdomi ne daugiau kaip 10 parų per metus;

69.2. dėl gedimų nutrūkus vandens lygių automatiniam matavimui ir (ar) duomenų teikimui internete (vieša prieiga į vandens lygių duomenų informaciją: <http://vanduo.gamta.lt/>), apie tai elektroniniu paštu per 24 val. informuojamas Aplinkos apsaugos departamentas, o vandens lygiai tvenkinyje ar patvenktame ežere bei jo žemutiniame bjefe turi būti matuojami kitomis priemonėmis 1 kartą per parą, 8 val. ryto, kiekvieną kartą prieš HE įjungimą ir po išjungimo, nurodant HE įjungimo ir išjungimo laiką, ir registruojami žurnaluose, kurių formos nustatytos Aprašo priede nustatytų taisyklių formos 3 ir 4 prieduose.

70. HE savininkai atsako už matuojamų ir registruojamų vandens lygių duomenų teisingumą.

71. Žurnalai turi būti saugomi HE ne trumpiau kaip 1 metus ir pareikalavus pateikiami aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams.

72. HE savininkai neatlygintinai pateikia ir (ar) patikslina Aplinkos apsaugos agentūrai nuorodas į HE interneto svetainėje viešai skelbiamus vandens lygių duomenis, kaip tai nustatyta Aprašo 69.1 papunktyje.

73. Aplinkos apsaugos agentūra interneto svetainėje <http://vanduo.gamta.lt/> skelbia HE internetinės svetainės nuorodas, kuriose skelbiami vandens lygių duomenys.

74. Tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinio naudotojas, jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero nėra įrengtos HE, arba HE savininkai, jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta HE, atsako už informacijos pateikimą apie vandens lygį tvenkinyje ar patvenktame ežere ir jo žemutiniame bjefe. Kai vandens lygis tvenkinyje ar patvenktame ežere pasiekia pagrindinį AVL, nustatytą Aprašo priedo taisyklių formos 11.1.2.1 papunktyje, arba tvenkinio ar patvenkto ežero žemutiniame bjefe pasiekia pagrindinį AVL, nustatytą Aprašo priedo taisyklių formos 11.7.1 papunktyje, tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinių naudotojai, jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero nėra įrengtos HE, arba HE savininkai, jei prie tvenkinio ar patvenkto ežero įrengta hidroelektrinė, turi per 1 valandą informuoti atitinkamą savivaldybės vykdomąją instituciją, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą ir žemiau esančių hidrotechnikos statinių naudotojus.

75. HE savininkas kartą per 3 metus savo lėšomis turi organizuoti šiuos kontrolinius matavimus:

75.1. patikrinti hidrometrinėje matuoklėje nurodytą vandens lygį pagal geodezinio ženklo altitudę (niveliavimo būdu);

75.2. vandens lygio tvenkinyje ar patvenktame ežere ir žemutiniame bjefe, registruojamo automatinėmis vandens lygio matavimo ir registravimo priemonėmis, atitiktį pagal hidrometrinių matuoklių parodymus. Kontrolinių matavimų rezultatai turi būti įforminti laisvos formos akte, kurį pasirašo kontrolinius matavimus atlikę, hidrologinį išsilavinimą turintys asmenys, ir saugomi ne trumpiau kaip 1 metus.

76. Asmuo, naudojantis tvenkinio hidrotechnikos statinius, turi paskirti darbuotoją, atsakingą už hidrotechnikos statinių priežiūrą.

77. Asmuo, naudojantis tvenkinio ar patvenkto ežero hidrotechnikos statinius, privalo turėti:

77.1. hidrotechnikos statinių techninius pasus, techninį projektą;

77.2. nustatyta tvarka patvirtintas tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisykles;

77.3. paimto (arba naudojamo) iš tvenkinio ar patvenkto ežero vandens kiekio registravimo žurnalą (-us);

77.4. vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalą (-us);

77.5. hidrotechnikos statinių techninės būklės vertinimo aktus;

77.6. kontrolinių matavimų (nurodytų Aprašo 70.2 papunktyje) aktus.

78. Aprašo 77.1–77.6 papunkčiuose nurodyti dokumentai pateikiami Lietuvos Respublikos civilinės saugos sistemos atstovų, atsakingų už ekstremalių situacijų valdymą ir prevenciją, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ir statinių naudojimo priežiūrą vykdančių pareigūnų reikalavimu.

79. Tvenkinių ar patvenktų ežerų taisyklėse vandens lygis apibūdinamas aukščiais, nustatytais pagal Lietuvos valstybinę aukščių sistemą LAS07.

80. Informacija ir (ar) dokumentai, susiję su konkrečiu tvenkinio ar patvenkto ežero taisyklių tvirtinimo ar keitimo procesu, prašymas pakeisti ir (arba) patikslinti konkrečiu tvenkinio ar patvenkto ežero taisyklę, atsisakymas tvirtinti ar keisti konkrečiu tvenkinio ar patvenkto ežero taisyklę turi būti vieši, išskyrus fizinio asmens duomenis (asmens kodas, gyvenamosios vietos adresas) ir informaciją, kurios teikimui netaikomos Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatos. Aplinkos apsaugos agentūra, patvirtintas ir (ar) pakeistas konkrečiu tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklę paskelbia interneto svetainėje www.gamta.lt.

VII SKYRIUS

TVENKINIŲ IR JŲ TAISYKLIŲ PANAIKINIMO REIKALAVIMAI

81. Tvenkinio taisyklių turėtojas ar tvenkinio hidrotechninio statinio (perteklinio vandens pralaidos) naudotojas, ar tuo atveju kai nėra tvenkinio taisyklių – atitinkamos savivaldybės (pagal tvenkinio vietą) vykdomoji institucija pateikia prašymą Aplinkos apsaugos agentūrai dėl tvenkinio

panaikinimo, kuris dėl nepalankių klimatinių sąlygų, netinkamai veikiančių ir (arba) neveikiančių hidrotechninių statinių sunykęs ir kurį atstatyti netikslinga.

82. Aplinkos apsaugos agentūra, per 20 darbo dienų nuo Aprašo 81 punkte nurodyto prašymo gavimo datos suderinusi jį su Nacionaline žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir savivaldybės, kurios teritorijoje prašoma sunykusį tvenkinį pripažinti ne paviršiniu vandens telkiniu, administracija, parengia ir teikia pasirašymui Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo projektą dėl šio tvenkinio ir jo taisyklių panaikinimo arba pateikia motyvuotą atsisakymą panaikinti prašyme nurodytą tvenkinį.

83. Aprašo 82 punkte nurodytas Aplinkos apsaugos agentūros motyvuotas atsisakymas panaikinti prašyme nurodytą tvenkinį gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

84. Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui patvirtinus sunykusio tvenkinio panaikinimo faktą, Aplinkos apsaugos agentūra per 5 darbo dienas nuo Aprašo 82 punkte nurodyto įsakymo pasirašymo dienos patikslina Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro duomenis, šio kadastro nuostatų nustatyta tvarka iš jo išregistruodama sunykusį tvenkinį iš Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastro.
